

ONTWAPENING – MILIEU – MENSENRECHTEN

**Friends of
the Earth**
Vlaanderen & Brussel

Bulletin

herfst
2012

Friends of the Earth bulletin

Driemaandelijks tijdschrift, jaargang 21, nummer 4, herfst 2012

COVER:

Kerncentrale in Doel.

Foto: Anja Hermans

Colofon

Redactie

Lieve De Kinder, David Heller,
Willem Van den Panhuysen,
Famke Vekeman, Koen
Verbruggen.

Vormgeving

Rein Meyts

Secretariaat

Friends of the Earth, Vlaanderen
en Brussel vzw
Maria Hendrikaplein 5-6,
9000 Gent.
Tel +32-9-242 87 52
Fax +32-9-242 87 51
www.moederaarde.be
contact@motherearth.org
Open: ma. t/m vr. 9u-17u

Redactie

Friends of the Earth- redactie:
lieve@motherearth.org

Homepage Bulletin

www.motherearth.org/bulletin

Rekeningnummer

IBAN: BE91 5230 4604 6076
BIC: TRIOEBBB

De **verantwoordelijkheid** voor de
artikels ligt bij de auteurs ervan.

Copyright

Overname en gebruik van artikels
worden aangemoedigd mits bron-
vermelding.

Druk: Druk in de Weer, milieu-
vriendelijke inkt en papier.

Lokale FoE Groepen

FoE Vlaanderen en Brussel

contact in Brussel: Femke
Muylaert
femke.muylaert@gmail.com

Les Amis de la Terre - Belgique

contact in Brussel: Paul De Neyer
pauldeneyer@gmail.com

FoE Limburg

Contact: Wim Stevens
limburg@motherearth.org

Klimaat- en Vredesactiegroep Pimpampoentje

Contact: Andy Vermaut
andy.vermaut1@telenet.be

FoE Campagnes/Projecten

Kernontwapening

Contact: David Heller
david.heller@foeeurope.org
GSM: +32 472 34 24 63

Klimaat/Energie

Contact: Famke Vekeman
famke@motherearth.org
GSM: +32 485 36 59 69

Verarmd Uranium

Contact: Ria Verjauw
ria@motherearth.org
GSM: +32 474 75 66 68

Werkgroep Inheemse Volkeren

Contact: Lieve De Kinder
lieve@motherearth.org

VRAK: AKTIE VRedesbelasting

Contact: Dirk Panhuis
vrak@advalvas.be – <http://surf.to/vrak>

Kempisch Forum Voor Atoomstop

Contact: Jan Claes

Young Friends of the Earth

Contact: Natan Hertogen
natanhertogen@yahoo.com

Werkgroep Arbeiders, boeren en consumenten (ABC)

Contact: Rik De Coninck
rikdeconinck@hotmail.com

Werkgroep volksbossen

contact: Andy Vermaut
andy.vermaut1@telenet.be

L i d m a a t s c h a p

Je bent lid vanaf 5 à 30 € per jaar. Je ontvangt dan het maandelijks e-zine, het driemaandelijks bulletin en korting in Lekker Gec en Komkommertijd, twee vegetarische restaurants in Gent. Je bent donateur vanaf minstens 2,5 € per maand. Je ontvangt naast wat hierboven vermeld is ook 10% korting op FoE koopwaar. Een formulier voor lidmaatschap via permanente opdracht – wat we sterk aanmoedigen – kan je downloaden op www.moederaarde.be. Een andere optie is om je lidgeld over te schrijven op het rekeningnummer van Friends of the Earth 523-0460460-76, met de mededeling: lidgeld + naam en voornaam.

Foto: Iza Ostalek

Friends of the Earth nam in augustus zoals elk jaar deel aan de herdenking van de slachtoffers van de Hiroshima en Nagasaki nucleaire explosies.

Voorwoord

Beste lezer,

Dit herfstnummer nodigt je uit om verder je ogen open te houden en kritisch de ogenschijnlijk aantrekkelijke verhalen van machtige lobby's te doorprikken. Tegelijk bieden we je graag een aantal sociaal en ecologisch verantwoorde oplossingen en vooral de kracht om er samen tegen aan te gaan. Voorbeelden hiervan lees je in het verslag van het klimaatactiekamp en het nieuwe initiatief van Power Shift Belgium.

Het geloof in de nucleaire technologie, met haar aureool van vooruitgang en moderniteit is aan het wankelen geraakt door de ontdekking van scheurtjes in het Doel 3- en Tihange 2 kernreactorvat. We brengen hierbij feiten die het Nucleair Forum verzwijgt, stellen de werking van de nucleaire controle in vraag en pleiten voor de dringende afbouw van kernenergie, waarvan een groot deel van de kosten en risico's gedragen worden door de belastingbetaler. En net nu moeten we ten volle gaan voor energiebesparing en hernieuwbare energie.

De goednieuwsshow van het proefveld in Wetteren met de gg-aardappelen, resistent tegen de aardappelziekte, was een lelijk stukje misleiding. Een aantal ernstige nadelen wordt verzwegen en er wordt volledig voorbijgegaan aan de mooie resultaten van sociale en ecologische projecten van klassieke veredeling die gezonde aardappelen opleveren, immuun voor de aardappelplaag en met vele extra goede eigenschappen. Het grootse project van de Belo Monte-dam zou nodig zijn om aan de toenemende energievraag van de groeiende Braziliaanse economie tegemoet te komen. Ook hier worden de rampzalige ecologische en sociale gevolgen verzwegen. Nochtans is de dam niet noodzakelijk als het enorme potentieel van energiebesparing in Brazilië benut wordt. Ook hier blijft het nodig om het wereldwijde protest met je stem te versterken.

De redactie

'Friends of the Earth Vlaanderen en Brussel is lid van Friends of the Earth International, een wereldwijde milieufederatie. Wij werken zowel op lokaal, nationaal als globaal niveau aan een samenleving die gebouwd is op de soevereiniteit en participatie van alle mensen. Gebaseerd op rechtvaardigheid op verschillende vlakken: sociaal, economisch en ecologisch. Een wereld die komaf maakt met alle vormen van dominantie, uitbuiting en discriminatie. De vereniging benadrukt in het bijzonder de banden tussen milieu en dossiers rond mensenrechten, oorlog en vrede. We werken aan oplossingen die het milieu én de sociale rechtvaardigheid vooruit helpen. Wij werken samen met diverse sociale en milieubewegingen. Iedereen is welkom om met ons via actie, debat en informatie samen te werken aan de wereld die we willen. De vereniging is lid van het Anti-Oorlogsplatform, de Bond Beter Leefmilieu, Ecopower, het Gents Ecologisch Centrum, Netwerk Bewust Verbruiken en het Platform voor Biologische Landbouw. Internationaal is de vereniging lid van Friends of the Earth international en aangesloten bij Abolition 2000 - het internationaal netwerk voor de afschaffing van kernwapens - en het International Peace Bureau. Onze campagne rond uraniumwapens is aangesloten bij de International Coalition to Ban Uranium Weapons.

Honderden betogers namen deel aan de Good Food March in Brussel. De eisen luiden: het organiseren van een meer eerlijke en groene landbouw, een einde maken aan voedselspeculatie, ondersteunen van kleine boeren, eerlijke prijzen voor boeren, aandacht voor een lokaal landelijk ontwikkelingsbeleid en een toename van het cultiveren van eigen gewassen in plaats van de vele import. De mars ging langs de verschillende EU instellingen in Brussel, en eindigde met een grote brunch aan het Europees Parlement.

Foto: Famke Vekeman

Feestgedruis gg-aardappelproefveld is misleidend!

Lieve De Kinder

Vorig jaar bracht de geweldloze directe actie van het FLM (Field Liberation Movement) en haar medestanders tegen het Wetterse proefveld van gg-aardappelen een storm van reacties teweeg. Het maatschappelijk debat werd aangewakkerd over ggo's, de rol van acties van burgerlijke ongehoorzaamheid in een democratie en de mate van onafhankelijkheid van wetenschappelijk onderzoek bij een sterke verwevenheid tussen universiteit en bedrijfsleven.

Deze veldproef is tweejarig en loopt dus nu nog. Het is een onderzoeksproject van de Universiteit en Hogeschool Gent, het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO) en het Vlaams Instituut voor Biotechnologie (VIB).

Dit jaar werd een poging gedaan om de kritische houding van burgers tegenover ggo's te ontmijnen: bezoekers konden zien hoe de gg-aardappelen floreerden naast een controlelijn van door aardappelplaag aangetast bintje. Minister-president Kris Peeters bezocht in augustus met veel tromgeroffel het proefveld. Het feestgedruis is echter **misleidend en oneerlijk**. De boodschap is beperkt tot: enkel de gg-aardappel presteert goed, de controlelijn niet. **Belangrijke vragen blijven echter onbeantwoord.** Waarom wordt het voor aardappelplaag zo gevoelige bintje

gekozen als controlelijn? Waarom kreeg het niet-gg-aardappelras Sarpo Mira, dat vorig jaar in Wetteren goed scoorde, geen tweede testjaar? Hoe scoren de andere biologische rassen in het proefveld?

Even belangrijk is wat niet vermeld werd, namelijk: dat de wetenschappers van de Adviesraad voor Bioveiligheid het vorig jaar oneens waren over de evaluatie van de proef. Dat de boeren zelf niet allemaal staan te juichen. Dat een Gentse rechtbank onlangs de proef formeel onwettelijk verklaarde, maar het niet 'opportuun' achtte om ze te laten stopzetten. Dat er gewone aardappelrassen zijn die prima weerstand bieden tegen de aardappelplaag. En er wordt stilletjes gezwegen over het gigantisch commercieel belang achter dit onderzoek. De rassen Sarpo Mira en Carolus doen het dit jaar nochtans opnieuw zeer goed bij testen van het Onderzoekscentrum voor Land- en Tuinbouw *Inagro*.

Bij bioboer Jef De Meutter, al drie jaar teler van Sarpo Mira, staat deze soort ook mooi groen dit jaar, nochtans een uitzonderlijk moeilijk jaar voor de aardappel. Carlos Noë en Sonia Sucaet van 't Livinushof in Sint Margriete telen al jaren met succes meerdere hectaren biologisch geteelde aardappelen. Ook bij bioboerderij 't Goed Ter Heule in Menen is er een goede aardappeloogst. Volgens hen wordt

de aardappelplaag aangewakkerd door de grootschalige landbouw.

Deze boeren werken onafhankelijk, milieuvriendelijk, succesvol en zonder ggo's. Ze werken onder andere met vruchtwisseling en variatie in rassen. Hun kennis en expertise komen veel te weinig aan bod in de zoektocht naar oplossingen. Dat het veredelingsproces sneller gaat met ggo's wordt weerlegd door het project BioImpuls van het Nederlandse Louis Bolkinstituut, waar door klassieke veredeling al op korte tijd goede resultaten worden bereikt met nieuwe soorten die beschikbaar zijn voor de markt. Naast de resistentie tegen de aardappelplaag hebben ze bovendien nog een aantal andere zeer gewenste eigenschappen. Landbouwers participeren hier in het onderzoek en van ggo's is er geen sprake. Phytophthora, die de aardappelziekte veroorzaakt, is een zeer 'slimme' schimmel die heel flexibel is en zich daardoor heel snel aanpast aan nieuwe omstandigheden. Vandaag is de ggo-technologie de schimmel nog te snel af, maar bij grootschalige teelt is het slechts een kwestie van tijd vooraleer deze ggo-resistentie zal worden doorbroken en we te maken krijgen met een superaardappelplaag. ●

Bron: Bioforum

Barsten in de nucleaire droom

Willem Van den Panhuysen en Lieve De Kinder

Kernenergie: doodlopend straatje. Friends of the Earth actie.

Foto: Anja Hermans

Het recente nieuws over de ontdekking van 8.707 scheurtjes in het reactorvat van kernreactor Doel 3 staat haaks op de goednieuwsshow rond kernenergie die de nucleaire sector en haar sympathisanten gewoonlijk brengen. Voor het eerst in lange tijd werden er publiekelijk grote vraagtekens geplaatst bij de veiligheid van onze kerncentrales en bij het management van de exploitant en de nationale nucleaire controleorganisatie.

Het nut van verder te kijken dan de lasnaad lang is

Het algemene geloof in de zegeningen van de nucleaire technologie werd aan het wankelen gebracht nadat de Belgische nucleaire regulator zich gedwongen zag Doel 3 buiten werking te houden tot juli 2013 om een grondige controle te kunnen starten naar de scheurtjes. Tot voor kort werden we wijs gemaakt dat zonder kernenergie het licht zou uitgaan. De realiteit is dat 's lands veiligheid het noodzakelijk maakt dat kerncentrales met constructiefouten en verouderingsproblemen moeten stilgelegd worden, m.a.w. dat kernenergie zelf de lamp kan laten uitgaan. De fascinatie voor de quasiperfectie van de kerntechnologie wordt geïllustreerd door het feit dat men de scheurtjes pas in 2012 kon ontdekken door even buiten de lijntjes van de internationale regelgeving te kleuren, door eigentijdse meetapparatuur te gebruiken en verder te kijken dan de zones van de lasnaden en koppelpunten.

Gebeurtenissen vroeger en nu werpen pertinente vragen op

05/01/1980 De krant De Morgen bericht over scheurtjes die eind 1979 gedetecteerd werden in de in- en uitlaatstukken bovenaan de reactorkuipen van Doel 3 en Tihange 2. De huidige directeur-generaal van het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle (FANC), Willy De Roovere, was op dat moment het diensthoofd van Doel 3. Doel 3 startte in 1982 op, Tihange 2 in 1983. Anno 2012 geeft het FANC, na raadpleging van de archieven, toe dat er toen "onregelmatigheden" werden vastgesteld.

28/10/2011 Electrabel overhandigt zijn eindrapport over de stresstesten van de kerncentrales in Doel en Tihange aan het FANC. De stresstesten onderzochten de robuustheid van de nucleaire infrastructuur tegenover extreme externe fenomenen zoals vliegtuigval, overstromingen en aardbevingen, maar niet de interne veroudering of constructiefouten van de kerncentrale. De stresstesten controleerden niet de aanwezigheid van scheurtjes in het basismateriaal. Het FANC analyseert het eindrapport en besluit dat de kerncentrales van Doel en Tihange zonder risico kunnen weerstaan aan extreme, externe omstandigheden en dat ze de essentiële veiligheid kunnen garanderen.

Mei 2012 Onafhankelijke deskundigen maken in opdracht van Greenpeace een analyse van de stresstests. Hun conclusie: Doel 1 en 2 en Tihange 1 moeten onmiddellijk worden gesloten.

Eind juni 2012 Tijdens een periodieke onderhoudsbeurt van Doel 3 geven metingen met eigentijdse, ultrasone meetsondes talrijke indicaties voor de aanwezigheid van scheurtjes in het metalen basismateriaal, in het bijzonder in de ring onderaan het reactorvat. Door deze vaststelling besluit men Doel 3 stil te leggen tot minstens 31 augustus 2012 en de splijtstof uit de reactor te ontladen. Het FANC is op de hoogte van dit feit maar brengt de informatie nog niet in de openbaarheid.

04/07/2012 De Belgische regering beslist om de oudste kernreactor Tihange 1 nog tien jaar langer (tot 2025) in werking te houden, naar verluidt om de energiebevoorrading in het land permanent te kunnen garanderen. Tihange 1 werd in 1975 in gebruik genomen.

16/07/2012 Er wordt gestart met bijkomende controles van de reactorkuip van Doel 3 om meer informatie in te kunnen winnen. De door Electrabel ingeschakelde firma gebruikt nu andere (beter dan de ultrasone?) meettoestellen die vroeger reeds hun diensten bewezen.

26/07/2012 Het FANC publiceert op haar website voor het eerst het nieuws van de ontdekte scheurtjes in Doel 3. Het zou gaan om "fouten die theoretisch geen gevaar leveren want normaal niet onderhevig aan spanningen."

16/08/2012 Kranten pikken het nieuws van het FANC op. Een controle met ultrasone meetsondes start in de nucleaire eenheid Tihange 2, die net zoals Doel 3 een reactorvat heeft dat in de jaren zeventig geleverd werd door de Rotterdamse Droogdok Maatschappij.

23/08/2012 In een interview met de krant De Morgen zegt de FANC-topman Willy De Roovere zich niet meer zo goed te herinneren wat er in 1979 gaande was met scheurtjes in Doel 3. In een interview met VRT zegt FANC-woordvoester Karina De Beule dat de "oude" scheurtjes van 1979 van een ander type waren dan deze van 2012, en ook op een andere plaats werden aangetroffen. Begin jaren tachtig werden volgens haar de nodige maatregelen genomen om de veiligheid te garanderen.

13/09/2012 Scheurtjes in Tihange 2 ontdekt.

Waarom kwam het FANC niet vlugger naar buiten met het nieuws over de scheurtjes?

De vraag kan worden gesteld waarom het FANC pas na de beslissing over Tihange 1 met de recente vondst van

duizenden scheurtjes in Doel 3 heeft uitgepakt. Zou de gebruiksduurverlenging van Tihange 1 er niet zijn gekomen indien de regering weet had van het stilleggen van Doel 3 voor onderzoek naar de nieuw gedetecteerde scheurtjes? Heeft het FANC bij het nemen van deze beslissing niet kunnen weerstaan aan de druk van Electrabel om hun installaties te blijven uitbaten? En waarom werden de ultrasone meetsondes niet eerder gebruikt bij de tienjaarlijkse revisies, zoals in Frankrijk wel gebeurt?

Nood aan kernindustrie-onafhankelijk onderzoek

Om de betrouwbaarheid van de revisies die de kernindustrie zelf uitvoert te kunnen evalueren is tegenexpertise van onafhankelijke deskundigen nodig. De inspectie van Doel 3 werd uitgevoerd door de firma Intercontrole (onderdeel van AREVA). Het Franse AREVA is actief op het vlak van de bouw van kernreactoren, de uraniumontginning en het ondersteunen van de veiligheid van kerncentrales. Intercontrole volgt de internationale ASME-X1-norm die voorschrijft dat enkel de zones rond de lasnaden moeten worden gecontroleerd. De opvolging van de inspectie gebeurde door AIB Vinçotte. In opdracht van Electrabel deed een Franse firma het nazicht van de volledige wand van het reactorvat met de ultrasone meettoestellen. Volgens het FANC is de evaluatie die het FANC en haar Bel V-filiaal uitvoert "onafhankelijk". Volgens VUB-professor nucleaire veiligheid Gilbert Eggermont blijft, bij gebrek aan een Europees controleorgaan, in de praktijk de nadruk liggen op zelfevaluatie door Electrabel, de exploitant van de Belgische kerncentrales.

Wat kunnen de gevolgen zijn van de scheurtjes in het reactorvat?

Volgens het FANC is de "herstelling van het reactorvat praktisch onmogelijk en niet te verkiezen omdat wordt gevreesd dat hierbij allicht nieuwe interne spanningen in de wand van het reactorvat gaan optreden, wat absoluut te vermijden is. Een vervanging van het vat is uiterst moeilijk (hoge stralingsdosis...) en heeft wereldwijd nog nooit plaatsgevonden in een kerncentrale."

De reactorkuip van een kerncentrale staat onder enorme stress als gevolg van de thermische belasting en de constante neutronenbombardementen. Deze laatste veroorzaken op termijn het broos worden van het staal van het reactorvat, met haarfijne scheurtjes in de interne structuur van het staal. Deze scheurtjes breiden geleidelijk aan uit en kunnen uiteindelijk leiden tot een breuk van het reactorvat. Het risico is dus reëel dat zowel de scheurtjes die in 1979 ontdekt werden als de recent ontdekte, escaleren door het langer in bedrijf houden van de reactor en de onvermijdelijke neutronenbombardementen.

"Het voorlopige ontwerp van Doel 1 en Doel 2 hield geen rekening met het risico van een aardbeving."

– Electrabel rapport stresstesten 2011

Zijn de Belgische kerncentrales veilig?

Antwoord van het **Nucleair Forum**, organisator van grote propagandacampagnes voor kernenergie: "In bijna 40 jaar tijd deed er zich in België geen enkel ongeval voor. Dat is te danken aan de verschillende beveiligingsaspecten die eigen zijn aan het design van onze kerncentrales en

Actie Friends of the Earth.

Foto: Anja Hermans

aan een doorgedreven veiligheidscultuur bij de uitbaters. Verschillende audits van internationale controleorganen hebben onze kerncentrales bij de veiligste van de wereld geklasseerd. Bovenop die internationale controles worden onze installaties ook gecontroleerd door het FANC."

Nochtans vermeldt het Electrabelrapport van 2011 over de weerstandstesten [blz. 50] dat hoewel Doel 1 en 2 bij hun bouw en ingebruikname als aardbevingsvrij werden beschouwd, "het oorspronkelijke ontwerp van Doel 1 en 2 geen rekening hield met het risico op een aardbeving."

In tegenstelling tot de bewering van het Nucleair Forum over het niet voorkomen van ongevallen, lekt er al zes jaar radioactief besmet water uit het desactiveringsbad waarin gebruikte nucleaire brandstof van de kerncentrale van Tihange tijdelijk wordt gelegd om af te koelen. Volgens Electrabel heeft dit lek geen enkele invloed op de werknemers en het milieu. Greenpeace vroeg zich af waarom het probleem na zes jaar nog steeds niet is opgelost.

Dit is slechts één voorbeeld uit een veelheid van onregelmatigheden en incidenten.

Stuiptrekkingen van een in verval verkerende industrie

Voor het verder in bedrijf willen houden van heel oude kerncentrales zijn er verschillende mogelijke verklaringen. Wereldwijd is er door de economische crisis een trend om oude kerncentrales langer dan de voorziene gebruikstermijn open te houden. De kosten voor de bouw van nieuwe kerncentrales stijgen voortdurend en een aantal bouwprojecten werden stilgelegd. Verder heerst er ook nog steeds een ongebreideld geloof in het technisch kunnen aanpakken en verhelpen van complexe problemen die zich (zullen) voordoen, samen met een blind geloof in experts in deze sector.

vervolg van pagina 5

Het licht gaat niet uit als er een duidelijke keuze wordt gemaakt voor alternatieven

Maar al te lang heeft de nucleaire sector en haar sympathisanten de angst opgewekt dat het licht zou uitgaan zonder kerncentrales. Een zichzelf waarmakende voorspelling. Door vast te houden aan kernenergie en de wet op de kernuitstap voortdurend in vraag te stellen, werd jarenlang een ongunstig klimaat gecreëerd voor investeringen in hernieuwbare energiesystemen. Deze vormen nochtans samen met energiebesparing een enorm potentieel. En de basis van een veelheid aan scenario's die aantonen dat de uitstap uit kernenergie op een mens-, milieu- en klimaatparende manier technisch en economisch haalbaar is. Enkel de politieke wil is nodig om hiervoor te kiezen. Projecten van hernieuwbare energie vertonen wereldwijd een exponentiële groei, terwijl de kernenergiesector, die uiteindelijk alleen maar kon ontstaan en floreren door jarenlange massale overheidssubsidies, onder meer voor onderzoek en ontwikkeling, nu duidelijk op de terugweg is. Moeten we ons dan laten manipuleren door de stuip trekkingen van de kernenergiesector die probeert winst te maken uit het in werking houden van hopeloos verouderde kerncentrales?

Friends of the Earth vindt het aangewezen om op een weloverwogen manier de afbouw van kernenergie te realiseren, in plaats van onverwacht geconfronteerd te worden met stroomonderbrekingen als gevolg van het onvoorspelbaar gesputter van Belgische kerncentrales waarvan de vervaldatum overschreden is.

Friends of the Earth is voorstander van een gefaseerde afbouw van kernenergie in België, minstens volgens het overeengekomen tijdschema in de oorspronkelijke wet van 2003 voor de kernuitstap. Doel 1 en Doel 2 worden best onmiddellijk gesloten. Het besluit van de regering om Tihange 1 tien jaar langer open te houden, moet onmiddellijk teniet worden gedaan. Inspecties van alle Belgische kernreactoren op scheurtjes en metaalmoeheid door corrosie moeten zo vlug mogelijk plaatsvinden, en niet uitgesteld worden tot 2014. ●

Bronnen en volledig artikel:

<http://motherearth.org/pages/nl/node/490>

Belgische jongeren gaan voor Power Shift

Koen Verbruggen

Power Shift Belgium is een evenement voor en door jongeren rond klimaat-rechtvaardigheid en in het bijzonder over "corporate capture". Met als doel de emancipatie en actieve participatie van jongeren, het formuleren van standpunten en het ondernemen van actie. Power Shift Belgium is een ontmoetingsplaats en heeft een niet-formele setting, met als belangrijkste doel het netwerk van elke deelnemer te versterken en een jongerenbeweging uit te bouwen. Waarbij de stem van jongeren luider en verder zal klinken in het debat over klimaatproblemen en het bewerkstelligen van een oplossing. Jongeren hebben immers het meeste op het spel staan en ze hebben een frisse en creatieve blik, die kan bijdragen om uit de huidige impasse te geraken

Power Shift?

Power Shift is wellicht het best gekend door de gesynchroniseerde choreografieën in de publieke ruimte, die omstaanders met verbijstering gadeslaan. Maar een Power Shift evenement is veel meer dan dat. Het gaat over informatie verstrekking en uitwisseling, geanimeerde debatten waar iedere deelnemer zijn / haar zeg kan doen, het formuleren van standpunten, het plannen van acties, enz.

In België!

Power Shift Belgium wordt georganiseerd door een collectief van individuen, elk met een eigen achtergrond en organisatie. Het idee werd opgepikt door een vrijwilliger van Friends of the Earth Vlaanderen-Brussel, actief in de jongeren werkgroep. Er werd beslist dit initiatief van in het begin te plannen en te organiseren samen met partners uit andere organisaties. Zo stapten vrijwilligers van UGent 10:10 en Catapa mee in het kernteam. Daarnaast kregen we van andere organisaties een duidelijke interesse te horen. Zij staan ons bij met specifieke taken, zoals mobilisatie en het geven van workshops. Essentieel voor ons is te werken in een

Youth – Empowerment
Climate Justice
Corporate Capture
Take A Stand – Take Action

**POWER
Shift
BELGIUM**

1 - 2 - 3 december 2012
BRUSSELS, Mundo B
Rue d'Edimbourgh 26

niet-formele setting, waarbij de expertise en/of ervaring van elke deelnemer centraal staat. Het samenbrengen en samenwerken zorgt voor versterking en verdieping, en een leerproces voor elke deelnemer. Geen dagen van ellenlange lezingen, al worden de diverse onderdelen wel ingeleid en begeleid door een expert als extra bron van informatie.

Thema's

We vinden dat **klimaatrechtvaardigheid** met urgentie, krachtadig en rechtvaardig moet worden aangepakt. We richten ons vooral op **"corporate capture": de ondergraving door multinationals van het democratisch proces én van de levensnoodzakelijke (VN) klimaat-onderhandelingen**. Dit probleem wordt momenteel internationaal door ngo's en in ons eigen netwerk als grootste struikelblok voor succesvolle en afdoende resultaten geïdentificeerd. ●

1, 2 en 3 december, Brussel: startdagen van Power Shift België voor een jongerenbeweging rond klimaatrechtvaardigheid

Tijdens deze driedaagse brengen we jongeren en organisaties samen die al rond deze thematiek werken, maar willen we ook andere geïnteresseerde jongeren betrekken.

Met een boeiend programma, interessante mensen, lekker en ecologisch verantwoord eten, internationale gasten, slaapplekken, enz. De deelnamekosten worden door subsidies laag gehouden en je kan ook met specifieke ondersteuningsvragen bij ons terecht. Het is de bedoeling dat er zo veel en zo divers mogelijk mensen kunnen deelnemen. Registreren is noodzakelijk.

Info: www.power-shift-belgium.org

Met de financiële steun van Youth in Action.

Amerikaanse actie tegen uraniumwapenproducent ATK Alliant Techsystems, 2007

Foto: Josh Hough

Campagne voor een wereld zonder uraniumwapens

Petitie vraagt VS-regering goedkeuring van nieuwe VN-resolutie over uraniumwapens

Willem Van den Panhuysen

Verarmd uranium is een chemisch en radioactief afvalproduct van de kernenergiesector. De VS gebruikte uraniumwapens in de Golfoorlog (1991), in de Balkanoorlog (midden en eind jaren '90) en in de Irakoerlog (2003). Bij impact op een hard metalen doelwit, ontbrandt het verarmd uranium waardoor toxische stofdeeltjes ontstaan die door burgers en soldaten kunnen worden ingeademd. Intacte projectielen die doel missen, breken geleidelijk af. Het gevolg is langdurige besmetting van het milieu en het grondwater.

Dit najaar ligt er een nieuwe resolutietekst over uraniumwapens ter stemming in de Verenigde Naties.

De voorliggende resolutie focust op het voorzorgsprincipe dat landen kan verhinderen om uraniumwapens te gebruiken. Met voldoende steun van de internationale gemeenschap, dus ook die van jou, kan het doel van een wereldwijd verbod binnen handbereik komen. Bij de stemming van de voorgaande drie resoluties in de VN hebben slechts vier staten tegen gestemd: Frankrijk, Israël, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten. Van deze vier staten is de VS de grootste gebruiker van uraniumwapens. Dit jaar willen we dat de VS de stemmen hoort van de mensen die tegen met verarmd uranium versterkte pantserplaten en antitankprojectielen zijn. Op de web-

site Change.org heeft de International Coalition to Ban Uranium Weapons een petitie gestart waarbij een brief wordt gericht aan VS-staatssecretaris Hilary Clinton. We hebben nu jouw steun nodig om zoveel mogelijk handtekeningen te verzamelen. Aarzel niet om ook andere mensen uit te nodigen om de petitie te onderschrijven. ●

Petitie: <http://www.change.org/en-GB/petitions/change-the-us-un-vote-on-depleted-uranium-weapons-this-fall>

Info: ICBUW – www.ban-depleteduranium.org

Korte animatiefilm *Verarmd uranium: als het stof neerdaalt* – <http://www.youtube.com/watch?v=Dw06pWtCP6E>

Campagne inheemse volkeren

Belo Monte-megawaterkrachtcentrale: werken opnieuw opgestart na nog geen halve maand opschorting

Lieve De Kinder

Op 15 augustus 2012 kwam de hoopvolle uitspraak van het Braziliaanse hooggerechtshof dat de werken aan de Belo Monte-megawaterkrachtcentrale, een ramp op sociaal en ecologisch gebied, opgeschort moeten worden. Dit omdat de toelating voor de werken onwettelijk was, de getroffen inheemse gemeenschappen werden immers niet vooraf geraadpleegd. Zoals al een paar keer in het verleden bleek kan deze uitspraak op elk moment weer ongedaan gemaakt worden. En inderdaad, niet lang na de uitspraak werd op de rechters van het hooggerechtshof een

immense druk uitgeoefend vanuit de administratie van president Dilma Rousseff om de opschorting ongedaan te maken en de werken tegen elke prijs te hervatten. Op 28 augustus kwam dan de uitspraak: de inheemse volkeren zijn voldoende geraadpleegd, de werken moeten opnieuw kunnen aanvangen. Wat gebeurde. Deze houding van de president is niet in overeenstemming met de Braziliaanse grondwet en de internationale conventies die Brazilië ondertekende waarin het engagement wordt aangegaan om de rechten en de visie van de inheemse volkeren te respecteren.

Deze al geconstrueerde aarden dam sluit reeds sterk de doorstroming in de Xingu rivier af. Tijdens een actie in juni 2012 werd een opening in de dam gemaakt om de stroom weer door te laten. Op de dam lees je: 'pare(stop) Belo Monte'

De enorme druk die de president uitoefende om de werken te kunnen hervatten staat in schrijnend contrast met haar mooie woorden toen ze in juni de Rio+20-conferentie plechtig opende met beloften van sociale inclusie en bescherming van het milieu. De mooie woorden over het nemen van verantwoordelijkheid voor de aarde en haar bewoners, waarbij ze de conferentie een belofte noemde voor het leven en welzijn van alle bewoners van onze planeet. ●

Info en recente oproepen tot (internet)actie:

www.amazonwatch.org & www.internationalrivers.org

AGENDA 2012

Voor de meest recente info, surf naar
www.moederaarde.be

Tot 10 december, Tentoonstelling
**Newtopia. De staat van de mensen-
rechten**. Met een aantal foto's van Voor
Moeder Aarde uit de jaren '90. Museum
Hof van Busleyden, **Mechelen**.

Za 1, zo 2 en ma 3 december,
Startevenement Power Shift Belgium,
Mundo B, Edimburgstraat 26, 1050
Brussel, zie pagina 6.

**Om geen nummer te
moeten missen van het
Friends of the Earth
Bulletin: Word lid van
Friends of the Earth.**

Do 8 nov. **Snake dance** Sphinx, Gent
Documentairemaker Manu Riche keert
terug naar Los Alamos, de geboorteplaats
van de atoombom: 'De ambitie zit vooral in
de filosofische vragen die de film opwerpt.
Hoe leven we verder in de wetenschap
dat we voor het eerst in de geschiedenis
onzelf kunnen vernietigen?
Zie voor de volledige lijst van de screenings
(vanaf 31 oktober): www.snake-dance.net/

Piloten van de Belgische luchtmacht
trainen samen met NAVO-partners in het
Duitse Büchel van 15 tot 24 oktober op
het inzetten van kernwapens. Belgische
vredesbewegingen stapten daarom op 9
oktober naar de politie en legden klacht
neer. Het gebruik van kernwapens, en
dus ook de actieve voorbereiding erop,
is immers in strijd met het internationaal
humanitair recht.

**Jaarlijkse Hiroshima en Nagasaki
herdenking**

Foto: Esra Ozkan

Klimaatactiekamp Leuven 2012

Lieve De Kinder

Van 3 tot 8 augustus vond op het
Parkveld in Leuven het vierde kli-
maatactiekamp plaats. Mensen kwamen
een week samen om ervaringen uit te
wisselen, workshops en debatten mee
te maken, duurzaam, veganistisch en
klimaatneutraal te leven en om samen
vreedzaam actie te voeren.

Hieronder een selectie van thema's die
aan bod kwamen.

Het Parkveld, een voorbeeld van de strijd tegen Landgrabbing

Het Parkveld is een prachtig land- en
tuinbouwlandschap vlakbij het stadscen-
trum. Deze grond is eigendom van OCMW
Leuven, en wordt verpacht aan boeren
uit omliggende gemeenten. Deze boeren
ervaren de grond als heel geschikt voor
landbouw. Voor de Leuvense consumenten
biedt zo'n stuk landbouwgrond dichtbij de
stad de gelegenheid om hun ecologische
voetafdruk te verminderen, door het vermij-
den van onnodige voedselkilometers. Een
troef voor een stad als Leuven die tegen
2030 klimaatneutraal wil zijn.

Hoewel de stad in haar beleidsplan stelt dat
ze agrarische gebieden wil vrijwaren van
zonevreemde inmenging of verdringing, wil
ze al 20 jaar, samen met een vastgoedfirma
en de intercommunale Interleuven in het
Parkveld een bedrijventerrein, een verkave-
ling en appartementen realiseren. Terwijl er
nog zoveel leegstand is in de stad zelf. Deze
plannen zijn tegen de zin van de plaatselijke
bevolking en het Ruimtelijk Structuurplan in.
De Raad van State moest meermaals tus-
senbeide komen, de laatste keer in 2011.
De Raad volgde de buurtbewoners, die
vonden dat de stad eerst met hen en alle
Leuvenaars moet overeenkomen tot waar
het stedelijke gebied mag komen.

Tijdens de actie Parkveld kon iedereen

Workshop op klimaatactiekamp.

Foto: David Dessers

meer te weten komen over Parkveld: de
stadsplannen, het verzet van de buurtbewo-
ners, de beslissing van de Raad van State
en de natuurwaarde. Bezoekers konden
ook een praatje maken met de boeren die
op dit land werken en vragen stellen over de
gewassen die op het land staan, een vlag-
getje kopen en dit op het Parkveld planten,
een biobiertje drinken en iets eten aan het
volop-zomerse-fruitkraam. Er was ruime
belangstelling van de omwonenden.

Het gebeurt wereldwijd, banken en spe-
culanten die vaak met steun van lokale
overheden grond kunnen kopen die een
heel zinvolle en noodzakelijke functie heeft
in de lokale gemeenschap. De nieuwe
projecten zijn vaak rampzalig op sociaal en
ecologisch gebied.

Actiedag tegen de banken

In de welkomst van het actiekamp
hingen lijsten waarop alle grote banken
stonden met hun respectievelijke malafide
investerings. De nefaste invloed ervan
werd zaterdagmiddag bij elk van de filialen
van deze banken in Leuven via een sketch
of woorden aan de kaak gesteld. De gevels
werden versierd met ludieke stickers van
Fairfin. Deze organisatie doet onderzoek
naar onverantwoorde investeringen van
Belgische banken en brengt duurzame
bankproducten in kaart. ●

Bron: De Wereld Morgen.

Friends of the Earth Europa heeft
op 18 september samen met andere
milieu organisaties en de Europese
Groenen een actie gedaan aan het
Europees Parlement in Brussel
tegen schaliegas en fracking.
Schaliegas en fracking vormen een
direct gevaar voor ons leefmilieu,
naamlijk voor het drinkwater. Activisten
waren verkleed als obers en ser-
veerden water met een 'fracking'
smaakje. ●

Foto: Iza Ostatek